

Ірина ДЗЮБА

заступник директора ННІ права
та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

РОЗІРВАННЯ ШЛЮБУ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ: ПРАВОВІ НАСЛІДКИ

Одруження і розірвання шлюбу – це два протилежних процеси, один з яких приносить радість, а інший викликає цілковито протилежні емоції.

Невід’ємною частиною правовідносин з припинення шлюбу виступають правові наслідки припинення шлюбу, визначені у межах глави 11 СК України [1]. Правовими наслідкам розірвання шлюбу передовсім варто зазначити, що така процедура може здійснюватись двома способами: органами РАЦСу та в судовому порядку. У разі розірвання шлюбу органом реєстрації актів цивільного стану воно припиняється в день винесення цим органом відповідної постанови. Якщо розірвання шлюбу здійснюється судом, то датою розірвання шлюбу вважається дата набрання чинності рішенням суду [2, с.15].

Ще одним правовим наслідком розірвання шлюбу є майбутнє припинення майнових та немайнових відносин, які існували між чоловіком та дружиною під час шлюбу. Шлюб, у тому числі фактичний (без реєстрації), створює систему правовідносин, що зачіпає не лише подружжя, а й дітей та інших членів сім’ї, а також майно [3, с.13].

Розлучення також означає припинення спільного майна між подружжям. Речі, які кожен набуває після розлучення, належать йому за правом приватної власності [4, ст.26]. Особливістю відносин колишнього подружжя, є те, що у разі придбання благ за час шлюбу спільна власність зберігається до моменту поділу цих благ. Законодавче право на спадщину припиняється зі смертю колишнього чоловіка або дружини, право на пенсію у зв’язку із втратою другого з подружжя з причин, передбачених законом. Однак варто зазначити, що права та обов’язки, пов’язані з батьківством або материнством, не припиняються після розлучення [5].

Закон також пов’язує припинення шлюбу з встановленням у подружжя права на утримання [5]. Тільки після державної реєстрації розірвання шлюбу, яка проводиться органами цивільного стану, та набрання законної сили рішенням суду всі особисті відносини між подружжям припиняються.

Право на утримання також пов’язане з розлученням. Частина 2 ст. 76 СК передбачає, що після розірвання шлюбу другий із подружжя має право на утримання, якщо він став непрацездатним до розірвання шлюбу або протягом

року після розірвання шлюбу.

Розірвання шлюбу – це особливий період (триваючі правовідносини), в якому змінюються правовідносини між подружжям, що вимагає зважування різних правових інтересів цього подружжя та членів їх сімей. Що стосується прізвища, то після розлучення особа, яка змінилася своє прізвище у зв'язку з реєстрацією шлюбу, має право використовувати це прізвище або поновити своє дошлюбне прізвище. Важливу роль у визначенні походження дитини відіграє також розлучення. Вважається, що дитина походить від подружжя, якщо вона народжена до спливу десяти місяців після припинення шлюбу.

Навіть після розірвання шлюбу особа має право на аліменти на умовах, встановлених законом. Щодо майнових прав подружжя, варто зазначити, що розлучення означає скасування спільної власності подружжя.

Потрібно зазначити, що українське сімейне законодавство повністю розкриває правові наслідки розірвання шлюбу з урахуванням різноманітних обставин та ситуацій. Проте не треба забувати, що розлучення – це негативний соціальний процес, який у більшості випадків має негативні наслідки для подружжя та їхніх дітей.

Підсумовуючи, можна сказати, що перед державою стоїть завдання правильного врегулювання подружніх відносин. Це так само сприятиме зміцненню сімей і формуванню нормальних і міцних подружніх стосунків. Регулювання має відбуватися таким чином, щоб свобода чоловіків і жінок встановлювати та припиняти подружні стосунки не була обмежена.

1. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 р. № 2947–III. *Верховна Рада України*. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>.

2. Глиняна К.М. правове регулювання розлучення за сімейним законодавством України : автореф. дис...к.ю.н.:12.00.03. Одеса. 2006. 20 с.

3. Сафончик О.І. Правове регулювання припинення шлюбу в Україні: автореф. дис...к.ю.н.:12.00.03. Одеса. 2004. 20 с.

4. Розгон О. Припинення шлюбу в разі його розірвання та визнання фіктивним: відмінності між правовими наслідками на прикладах судової практики. *Вісник Національної асоціації адвокатів України*. 2018. №9(46). С. 25–35.

5. Розгон О. Припинення шлюбу в разі його розірвання та визнання фіктивним: відмінності між правовими наслідками на прикладах судової практики. *Вісник Національної асоціації адвокатів України*. 2018. № 9 (46). С. 25–35.